

۲۰۰۰ نظامی آمریکایی در روز اول جنگ با ایران کشته خواهند شد.^۱

عملیات حمله به عین الأسد

از موارد دیگری که اقتدار امنیتی ایران را به خوبی مشخص می‌کند انتقام خون حاج قاسم سلیمانی است. پس از عملیات غیرقانونی، جنایت‌کارانه و خلاف قوانین بین‌المللی ارتش تروریستی آمریکا در به‌شهادت رساندن سپهبد قاسم سلیمانی و افراد همراه او، به‌ویژه مجاهد بزرگ اسلام، آقای ابومهدی المهندس، قلب تمام آزادی‌خواهان جهان و مردم منطقه بار دیگر از نفرت آمریکا لبریز شد و انتقام سخت از این جنایت‌کاران به مطالبه عمومی تبدیل شد، تا جایی که مجلس عراق نیز طرح اخراج آمریکایی‌ها از عراق را تصویب کردند. مقام معظم رهبری علیه‌السلام نیز در پیام خود به مناسبت شهادت سپهبد حاج قاسم سلیمانی فرمودند: «انتقام سختی در انتظار جنایت‌کاران است.»^۲

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در مدت کوتاهی، اولین اقدام در انتقام خون شهدای مقاومت را با یک عملیات موشکی پیچیده و بزرگ علیه مهم‌ترین پایگاه نظامی آمریکا در منطقه، پایگاه عین‌الأسد، محقق کرد. طی این عملیات، که به نام شهید قاسم سلیمانی نام‌گذاری شده بود، ۱۳ موشک از فاصله حدود ۷۰۰ کیلومتری، به این پایگاه شلیک شدند و تمام موشک‌ها به هدف اصابت کردند و آمریکایی‌ها توان دفع هیچ‌کدام از آن‌ها را نداشتند. این عملیات در بامداد روز ۱۸ دی ماه ۱۳۹۸، در همان ساعاتی که سردار بزرگ و پرافتخار اسلام

1. Flynt Leverett, Hillary Mann Leverett, Going To Tehran, Why America Must Accept The Islamic Republic Of Iran, P. 80.

(فلینت لیورِت و هیلاری مان لیورِت، رفتن به تهران، چرا آمریکا باید جمهوری اسلامی ایران را بپذیرد، ص ۸۰)

2. globalresearch.ca/the-geo-politics-of-the-strait-of-hormuz-could-the-u-s-navy-be-defeated-by-iran-in-the-persian-gulf/28516

۳. پیام به مناسبت شهادت سپهبد حاج قاسم سلیمانی و همراهان ایشان، ۱۳/۱۰/۱۳۹۸.

به شهادت رسید و چند ساعت پیش از خاکسپاری آن شهید انجام شد.

در مصاحبه‌ای، سربازان و فرمانده‌ها نظامی اعتراف کردند که این حمله بزرگ‌ترین حمله در طول تاریخ جهان بوده است. آلن جانسون، ژنرال آمریکایی، اذعان کرد: «کاری غیر از فرار نمی‌شد کرد. چنین چیزی را تجربه نکرده بودیم و این بزرگ‌ترین حمله موشک بالستیک علیه آمریکایی‌ها در طول تاریخ بود.» فرانک مکنزی (از افسران اسبق آمریکا) نیز اعتراف کرد: «قطعاً این حمله شبیه آنچه که دیده بودیم یا تجربه کرده بودیم نبود و موشک‌های آن‌ها دقیق هستند.»

رابرت هیلز نیز اعتراف کرد که «این حمله موشکی به قدری منحصر به فرد بود که هرگز در طول تاریخ رخ نداده است.»^۱

این رخداد در نوع خود بی‌نظیر بود؛ آمریکا کشوری بود که پس از جنگ جهانی دوم، در بیش از ۱۰۰ جنگ شرکت کرده بود، اما هیچ کشوری جرئت نکرده بود به سمت پایگاه‌های آن، گلوله‌ای شلیک کند و مسئولیت آن را بپذیرد، اما مهم‌ترین پایگاه نظامی‌اش در خاورمیانه، که با پیشرفته‌ترین تجهیزات راداری و پدافندی محافظت می‌شد، به دست جمهوری اسلامی ایران موشک‌باران شده بود. آمریکا با وجود این که پیش از این، ایران را تهدید به حمله به ۵۲ نقطه کرده بود، اما جرئت کوچک‌ترین پاسخ متقابلی را نداشت.^۲

1. cbsnews.com/news/iran-missile-strike-al-asad-airbase-60-minutes-2021-02-28

۲. گفت‌وگوی سردار حاجی‌زاده با خبرنگاران صدا و سیما درباره عملیات شهید سلیمانی، پیوند وبگاه: mshrgh.ir/1029516

پیوست

نقدی بر برخی شاخص‌های جهانی اقتصاد

یکی از روش‌های مرسوم نام‌گذاری شاخص‌های اقتصادی در جهان، استفاده از نام‌هایی است که احساس مخاطب را درگیر می‌کنند تا این شاخص‌های ابداعی را در ذهن مخاطب مهم جلوه دهند، شاخص‌هایی مانند شاخص فلاکت، شادمانی، ادراک فساد و رفاه مؤسسه لیگاتوم همین‌گونه‌اند. هرچند در این نام‌گذاری‌ها، ارتباط معنایی نسبتاً دقیقی با عوامل کمی اندازه‌گیری شده در شاخص ملاحظه می‌شود، اما نارسایی عوامل مورد سنجش در پوشش کاملی وجوه معنایی این نام‌گذاری‌ها، عموماً درک مخاطب را دچار اختلال می‌کند و بعضاً همین نارسایی مورد سوءاستفاده جریان‌ها و مکاتب فکری مختلف در تبلیغ علیه یکدیگر و در بزنگاه‌های حساس سیاسی قرار گرفته است. یکی از مصادیق مهم این پدیده استفاده از شاخص اقتصادی «فلاکت»، در تبلیغات حزب جمهوری خواه علیه حزب دموکرات، در انتخابات‌های چهل سال گذشته ریاست جمهوری ایالات متحده آمریکا است.

شاخص فلاکت؛ سیاسی‌ترین شاخص اقتصادی در ایالات متحده آمریکا در چهل سال گذشته

شاخص فلاکت (Misery index) شاخصی اقتصادی است که در دهه ۱۹۶۰، توسط اقتصاددانی آمریکایی به نام آرتور اوکان^۱ و در دوره ریاست جمهوری آقای

1. Arthur Okun

جانسون ابداع شد. این شاخص از حاصل جمع نرخ تورم و نرخ بیکاری در یک کشور به دست می‌آید. بنابراین هرچه تورم و بیکاری در یک کشور بیشتر باشد، شاخص فلاکت در آن، بالاتر خواهد بود.

هرچند تورم و بیکاری از عوامل تأثیرگذار و بسیار مهم در احساس فلاکت یا سعادت مردم یک کشور به شمار می‌روند، اما بی‌توجهی این شاخص نسبت به عوامل توزیعی اقتصاد، مانند نرخ فقر و نرخ نابرابری، باعث شده است تا درک نادرستی از این شاخص در ذهن مخاطب ایجاد شود. به عنوان مثال می‌توان به سیاست‌گذاری اقتصادی نادرست برای مهار تورم، در بسیاری از کشورهای آفریقایی اشاره کرد. یکی از نمونه‌های بارز این کشورها بوروندی^۱، با نرخ فقر ۶۵ درصد است^۲، که از فقیرترین کشورهای دنیا محسوب می‌شود، اما نرخ تورم آن در سال‌های گذشته، همواره تک‌رقمی و حتی در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ منفی بوده است^۳! نمونه دیگر نیز جمهوری دموکراتیک کنگو، با نرخ فقر ۷۷٫۲ درصد است^۴، که در سال‌های گذشته، تورم تک‌رقمی داشته است^۵.

سیاست‌گذاری‌های نادرست برای مهار تورم و یا ایجاد اشتغال، حتی در ایالات متحده آمریکا نیز باعث ایجاد تعارض‌هایی بین شاخص فلاکت و وضعیت زندگی مردم شده است. در سال ۱۹۸۰، رونالد ریگان جمهوری خواه در مناظرات تلویزیونی، کارتر دموکرات را به دلیل رسیدن شاخص فلاکت به عدد ۲۰ در دوره ریاست جمهوری او نالایق خواند و با تکیه به همین مسئله توانست در انتخابات، از او پیشی گیرد و رئیس جمهور شود. در دولت بوش پدر، که هم‌فکر ریگان بود و بلافاصله پس از او روی کار آمد، علی‌رغم این‌که شاخص فلاکت

1. Burundi

2. knoema.com/atlas/Burundi/Poverty-rate-at-national-poverty-line

3. imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/BDI

4. knoema.com/atlas/Democratic-Republic-of-the-Congo/Poverty-rate

5. imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/COD

نسبت به دورهٔ دموکرات‌ها پایین آمده بود، اما فقر و نابرابری به حدی افزایش پیدا کرده بود که دیگر مردم به بوشِ پدر رأی ندادند و بیل کلینتون دموکرات را به ریاست جمهوری ایالات متحده رساندند.

در پژوهشی که پس از رأی آوردن بیل کلینتون و چهارساله شدن دولت بوش پدر، در دانشگاه ایلانوا انجام گرفت اعلام شد که به علت سیاست‌های غلط اقتصادی جمهوری خواه‌ها برای مهار تورم و بیکاری، رابطهٔ شاخص فلاکت و شاخص رنج (Pain index)^۱ در ایالات متحده، رابطه‌ای معکوس است. نمودار زیر به وضوح نشان می‌دهد در ایالات متحده آمریکا، کاهش شاخص فلاکت با افزایش فقر و نابرابری همراه بوده است.

تصویر ۲۰۴: .. رابطه معکوس شاخص رنج (فقر و نابرابری) با شاخص فلاکت در ایالات متحده آمریکا بین سال‌های ۱۹۵۹ تا ۱۹۹۰ میلادی

1. Poverty And Inequality.

این شاخص اقتصادی همچنین برای ضربه زدن به استقلال اقتصادی کشورهای در حال توسعه نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. رتبه‌بندی سالانه کشورهای جهان بر پایه این شاخص باعث شده است تا هر اقدامی که منتهی به تورم شود در سیاست‌گذاری مذموم تلقی شود، در صورتی که سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد در کوتاه‌مدت تورم‌زاست. یکی از دلایل توسعه اقتصادی ژاپن عدم توجه به ارزیابی‌های سالانه ترازهای مالی و تمرکز بر موفقیت سیاست‌ها در انتهای مدت اجرای طرح‌های اقتصادی بود. در واقع با برجسته‌سازی رتبه‌بندی‌های سالانه کشورهای براساس شاخص‌هایی مانند شاخص فلاکت، کشورهای توسعه‌یافته لگد به نردبانی می‌زنند که خود به واسطه آن نردبان، به قله‌های قدرت و ثروت رسیدند.

البته این واقعیت‌ها به این معنا نیستند که این شاخص‌ها هیچ اهمیت اقتصادی‌ای ندارند. مسلماً تورم‌های سرکش و نرخ بیکاری بالا به معیشت مردم هر کشوری ضربه می‌زنند، اما باید توجه داشت چه سیاستی برای مهار این مسائل به کار گرفته می‌شود و رتبه‌بندی‌های سالانه این شاخص‌ها مسئولان را به سوی اتخاذ سیاست‌های مسکن مقطعی (که در بلندمدت منجر به تشدید بیماری‌های اقتصادی کشور می‌شوند) سوق ندهد، مانند اقدام دولت یازدهم در مهار تورم، با استفاده از افزایش نرخ سود بانکی، که ضربه مهلکی به بخش تولیدی کشور وارد کرد و زمینه افزایش شدید نقدینگی و تورم را پدید آورد.

شاخص ادراک فساد سازمان بین‌المللی شفافیت

سازمان بین‌المللی شفافیت^۱ برای رتبه‌بندی فساد کشورها از شاخص ادراک فساد^۲ استفاده می‌کند. این شاخص هر ساله توسط این سازمان منتشر

1. Transparency International (TI)

2. Corruption Perceptions Index (CPI)

می‌شود و نشان‌دهنده میزان شفافیت در کشورهای دنیاست؛ به این معنی که هر قدر شفافیت در کشوری بیشتر باشد، امکان شناسایی وقوع فساد در آن کشور بیشتر است. براساس گزارش سازمان بین‌المللی شفافیت، در سال ۲۰۲۰، کشورهای اسکاندیناوی، اروپای غربی و آمریکا، بیشترین شفافیت و برترین رتبه‌های شاخص CPI را داشته‌اند.

طبق این گزارش، شفافیت در جمهوری اسلامی ایران، وضعیت مناسبی نداشته و ایران در شاخص ادراک فساد، دارای رتبه ۱۴۹ در میان کشورهای جهان است.

بنابر اعلام این سازمان در محاسبه شاخص ادراک فساد موارد مهمی نظیر پول‌شویی، تخلفات مالیاتی، خروج غیرقانونی سرمایه از کشورهای درحال توسعه، پنهان‌کاری مالی و فسادِ فعال لحاظ نمی‌شوند^۱، و فقط به فساد مقامات حکومتی پرداخته می‌شود. در حالی که محاسبه هرکدام از موارد ذکر شده به تنهایی می‌تواند شاخص ادراک فساد را بی‌اعتبار کند و بدین گونه، این شاخص، حجم زیادی از فساد صورت گرفته در جهان را نادیده می‌گیرد. در ادامه، سهم و اهمیت موارد فوق را در فساد جهانی مورد بحث قرار می‌دهیم.

اول اجریان‌های غیرقانونی سرمایه ۲

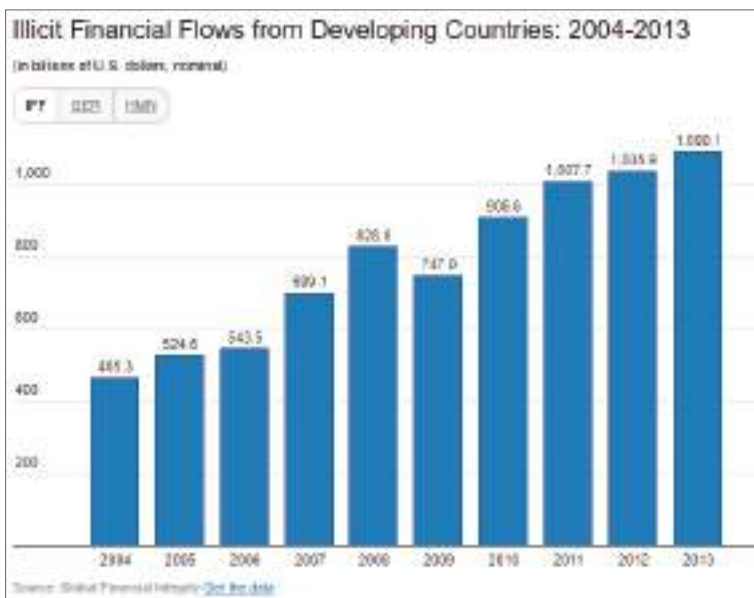
یکی از این موارد ذکر نشده خروج غیرقانونی سرمایه از کشورهای درحال توسعه و کمتر توسعه یافته است که سهم زیادی از فساد را به خود اختصاص می‌دهد. بنابر گزارش مؤسسه GFI، فقط در سال ۲۰۱۳، شرکت‌ها و افراد ثروتمند جهان، به طور غیرقانونی، نزدیک به ۱٫۱ تریلیون دلار ارز را از کشورهای درحال توسعه، به بانک‌های خارجی و پناهگاه‌های مالیاتی منتقل کرده‌اند.^۳ همچنین میان سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۱۳، کشورهای درحال توسعه مبلغی بالغ بر ۷٫۸ تریلیون دلار را از طریق خروج غیرقانونی پول و سرمایه از دست داده‌اند.^۴

۱. برگرفته از ویدئوی معرفی شاخص ادراک فساد در سایت سازمان بین‌المللی شفافیت، پیوند وبگاه: [youtube.com/watch?v=9JoNjIfbPV0](https://www.youtube.com/watch?v=9JoNjIfbPV0)

۲. illicit financial flows

۳. [gfintegrity.org/report/illicit-financial-flows-from-developing-countries-2004-2013/](https://www.gfintegrity.org/report/illicit-financial-flows-from-developing-countries-2004-2013/)

۴. همان، ص ۷۷.

تصویر ۲۰۶: ... روند افزایشی خروج غیرقانونی سرمایه از کشورهای در حال توسعه، از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۳

دوم | پول شویی

یکی دیگر از مفاسد مهم که این شاخص آن را پوشش نداده پول شویی است. پول شویی سهم زیادی از فساد جهانی را به خود اختصاص می‌دهد. بنابر گزارش مؤسسه جهانی صحت‌سنجی مالی^۱، میزان دزدی و رشوه میان مقامات حکومتی کشورهای در حال توسعه، در مقابل میزان تقلب تجاری و پول شویی در کشورهای توسعه‌یافته، تنها ۳ درصد است.^۲ همچنین طبق گزارش وزارت خزانه‌داری آمریکا، هرساله در این کشور، حدود ۳۰۰ میلیارد

1. Global Financial Integrity

۲. بنابر گزارش مؤسسه GFI، تحت عنوان «خروج غیرقانونی سرمایه از آفریقا، منبعی برای توسعه»، ص ۳. متن کامل این گزارش در نشانی ذیل قابل دسترسی است: gointegrity.org/report/briefing-paper-illicit-flows-from-africa

دلار (بدون احتساب فرارهای مالیاتی) فعالیت‌های مرتبط با پول شویی انجام می‌شود. این در حالی است که عمدهٔ موارد پول شویی در ایالات متحدهٔ آمریکا، به‌منظور فرار مالیاتی انجام می‌شود که در این محاسبه لحاظ نشده است. با این حال، ایالات متحدهٔ آمریکا در شاخص درک فساد، وضعیت مناسبی دارد و جزو کشورهای شفاف و کم‌فساد است.

همچنین در یکی از افشاگری‌های بزرگ اخیر که به اسناد FinCEN معروف است اثبات شده است که مدیریت عالی دوپچه‌بانک آلمان^۱ از تراکنش‌های مشکوک به پول شویی به ارزش بیش از ۱ تریلیون دلار آگاهی داشته است.^۲ تاکنون این بانک برای تسهیل فعالیت‌های مرتبط با پول شویی به پرداخت ۱۸ میلیارد دلار محکوم شده است.^۳

در حالی که حجم زیادی از مفاسد شرکت‌های بزرگ چندملیتی از طریق فرار مالیاتی صورت می‌گیرد و پناهگاه‌های مالیاتی این فرایند را تسهیل می‌کنند، اما این شاخص فرار مالیاتی را در سنجش فساد در نظر نمی‌گیرد. به‌عنوان نمونه، تنها شرکت اپل در سال ۲۰۱۶، ۲۴۶ میلیارد دلار سرمایه خود را در پناهگاه‌های مالیاتی نگه داشته است.^۴

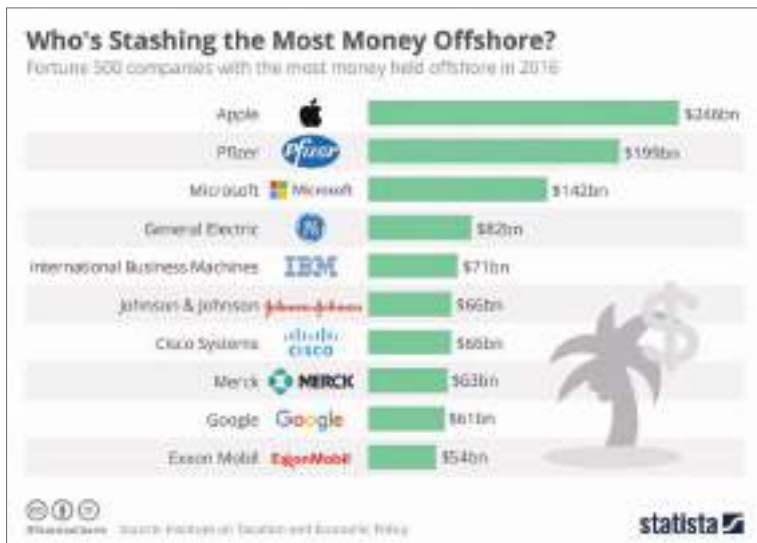
1. Deutsche Bank

2. <https://www.dw.com/en/deutsche-banks-biggest-scandals/a-54979535>

3. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-11-29/deutsche-bank-headquarters-searched-in-money-laundering-probe>

۴. محاسبه شده توسط پایگاه آماری استاتیستا، برگرفته از داده‌های مؤسسه مالیات و سیاست‌گذاری اقتصادی آمریکا (ITEP)، پیوند وبگاه:

[statista.com/chart/11584/whos-stashing-the-most-money-offshore](https://www-statista.com/chart/11584/whos-stashing-the-most-money-offshore)

تصویر ۲۰۷: .. رتبه‌بندی شرکت‌های آمریکایی براساس پول ذخیره‌شده آن‌ها در پناهگاه‌های مالیاتی، در سال ۲۰۱۶

سوم | شاخص پنهان‌کاری مالی

یکی از شاخص‌هایی که از آن غفلت شده شاخص پنهان‌کاری مالی^۱ است که در حوزه سنجش فساد اقتصادی، از طریق مبادلات مالی بین کشورها استفاده می‌شود. شبکه عدالت مالیاتی^۲ هر ساله این شاخص را منتشر می‌کند. این شاخص به بررسی میزان پنهان‌کاری مالی در روابط تجاری بین کشورهایم پرداخته. بنا بر گزارش شبکه عدالت مالیاتی، در سال ۲۰۱۸، کشورهای سوئیس، ایالات متحده آمریکا، جزایر کیمن، هنگ‌کنگ، سنگاپور، لوکزامبورگ، آلمان، تایوان و امارات متحده عربی به ترتیب بیشترین پنهان‌کاری مالی را در جهان به خود اختصاص داده‌اند.^۳

1. Financial Secrecy Index

2. Tax Justice Network

3. financialsecrecyindex.com/en/introduction/fsi-2018-results

تصویر ۲۰۸: ... رتبه بندی کشورهای جهان براساس شاخص پنهان کاری مالی (FSI)

با توجه به موارد فوق، فساد غیردولتی یکی از مهم ترین حوزه هایی است که باید در محاسبه میزان فساد، مورد توجه قرار گیرد، اما در محاسبه شاخص ادراک فساد، فقط فساد دولتی مورد توجه قرار گرفته است و فقط بر دریافت کننده تمرکز شده است. در صورت محاسبه موارد فوق، فساد مقامات حکومتی کشورهای در حال توسعه نسبت به کل فساد در جهان رقم ناچیزی است.^۱ به گزارش سازمان ملل، میزان فساد در جهان، بایک برآورد حداقلی، ۳٫۶ تریلیون دلار است.^۲

۱. طبق اطلس جهانی شاخص ادراک فساد، کشورهای در حال توسعه جزو فاسدترین کشورهای دنیا محسوب می شوند و علت عقب ماندگی آن ها نیز فساد مقامات حکومتی اعلام می شود. در حالی که بنابر اعلام جیم یونگ کیم (Jim Yong Kim)، رئیس وقت بانک جهانی، در ۳۰ ژانویه ۲۰۱۳، فساد در قالب رشوه و دزدی مقامات حکومتی، هر ساله هزینه ای بین ۲۰ تا ۴۰ میلیارد دلار برای کشورهای در حال توسعه برجا می گذارد. متن کامل سخنرانی او در سایت بانک جهانی و در این نشانی موجود است:

<https://www.worldbank.org/en/news/speech/2013/01/30/world-bank-group-president-jim-yong-kim-speech-anti-corruption-center-for-strategic-and-international-studies>

۲. <https://www.weforum.org/agenda/2018/12/the-global-economy-loses-3-6-trillion-to-corruption-each-year-says-u-n>

با همه این ضعف‌ها، سازمان بین‌المللی شفافیت داده‌های خود را از طریق نظرسنجی از کارشناسان ۱۳ شرکت، که عمده این افراد طرفدار تجارت آزاد، کوچک‌سازی دولت، خصوصی‌سازی و اصلاحات ساختاری هستند، به دست می‌آورند. در این صورت، کشورهایی که خصوصی‌سازی و اصلاحات ساختاری کمتری انجام داده‌اند جزو فاسدترین کشورها در نظر گرفته می‌شوند. علاوه بر این، این داده‌ها هم از نظرسنجی به دست می‌آیند و فاقد آمارهای واقعی و معتبر هستند. با مشخص شدن این مشکلات، نشریه سازمان بین‌المللی شفافیت در سال ۱۹۹۹، با اشاره‌ای به این انتقادات، وعده شاخص جدید «پرداخت رشوه»^۱ را داد. این شاخص بر روی مکانی که بیشترین رشوه در آنجا داده می‌شود متمرکز است. در این صورت، شرکت‌های فاسد در محاسبه این شاخص لحاظ نمی‌شوند. فارغ از این مسئله، اغلب شرکت‌های چندملیتی، به منظور فرار مالیاتی، سرمایه‌ها و شرکت‌های خود را در کشورهای در حال توسعه نگهداری می‌کنند و با توجه به ملاک بودن مکان در این شاخص، کشورهای در حال توسعه فاسدترین کشورها به شمار می‌روند. به عنوان مثال، این شاخص باعث شد هلند در سال ۲۰۱۱، رتبه اول کشورهای کم‌رشوه را دریافت کند، در حالی که شرکت نفتی شل^۲ در سال ۲۰۱۰، توسط کشور نیجریه، به خاطر پرداخت رشوه و فساد ۱۰ میلیون دلاری جریمه شد.^۳

معضلات سازمان بین‌المللی شفافیت (TI)

سازمان بین‌المللی شفافیت در دهه ۹۰، در آلمان، به منظور مبارزه با فساد در سطح بین‌المللی شروع به کار کرد. بنیاد فورد، تکزاکو، جنرال موتورز آمریکا،

1. Bribe Payers Index

2. Shell Oil Company

3. David Hall, Dealing with corruption and state capture, Public Services International Research Unit (PSIRU), 2012, p. 11

جی سی، شرکت فورد، لاکهید مارتین، دولت آمریکا، آلمان و ژاپن از این سازمان حمایت مالی می‌کنند. مسئله اصلی این سازمان برای مبارزه با فساد، حمایت شرکت‌های چندملیتی دارای پرونده فساد از سازمان بین‌المللی شفافیت است. همچنین این حمایت‌ها باعث می‌شود این سازمان در محاسبات و گزارش‌های خود، فساد بعضی شرکت‌ها را نادیده بگیرد. نمونه‌های زیادی از فساد شرکت‌های حامی سازمان بین‌المللی شفافیت وجود دارد. در ادامه، به ذکر بعضی از این نمونه‌ها می‌پردازیم:

۱. شرکت انرون^۱، یکی از حامیان مالی سازمان بین‌المللی شفافیت، بعد از خصوصی شدن در دهه ۱۹۹۰، مرتکب فساد گسترده و اختلاس‌های بزرگی در آمریکا شد که باعث ورود زیان‌های زیادی به سهامداران گردید.^۲
۲. شرکت نفتی انی^۳ یکی از شرکت‌هایی است که به سازمان بین‌المللی شفافیت کمک مالی می‌کند. سازمان بین‌المللی شفافیت در گزارشی، این شرکت را از لحاظ عدم پرداخت رشوه، به عنوان بهترین شرکت معرفی کرد، در حالی که چند سال قبل از انتشار این گزارش، این شرکت با همکاری شرکت نیل، ۱٫۱ میلیارد دلار بابت قرارداد نفتی با نیجریه (معروف به OPL ۲۴۵) پرداخت و حدود نیمی از آن را به پول نقد تبدیل کردند و به عنوان رشوه به مسئولان دولتی دادند.^۴
۳. سازمان بین‌المللی شفافیت در سال ۲۰۰۶، قسمتی به نام «شبکه صحت‌سنجی پروژه‌های آب‌رسانی شهری»^۵ ایجاد کرد که هدف آن بررسی فساد و رشوه در حوزه آب‌رسانی بود. این بخش در سال ۲۰۰۸، گزارشی ارائه داد که در آن هیچ اسمی از شرکت‌های سوئز و وی وندی برده نشده بود، در حالی که این دو شرکت بیشترین

1. Enron

2. David Hall, Dealing with corruption and state capture, Public Services International Research Unit (PSIRU), 2012, p. 11.

3. Eni Oil Company

4. Take The Future: Shell's scandalous deal for Nigeria's oil, Published on the Global Witness Website on Nov. 26, 2018 p. 3.

5. WIN

رشوه‌را به مسئولان شهری پرداخت کرده بودند.^۱

۴. شرکت برق وستینگ‌هاوس^۲، که یک ابرشرکت آمریکایی حامی سازمان بین‌المللی شفافیت و با سابقه در زمینه ساخت تجهیزات برقی و نیروگاهی است، توانست با پرداخت رشوه^۳ ۸۰ میلیون دلاری به فردیناند مارکوس، رئیس‌جمهور فیلیپین، قرارداد ساخت نیروگاه هسته‌ای را از آن خود کند و ساخت آن را در سال ۱۹۷۶ آغاز کند. هزینه ساخت نیروگاه هسته‌ای، که به وستینگ‌هاوس پرداخت شد، ۲٫۳ میلیارد دلار بود، که این مبلغ ۳ برابر هزینه ساخت نیروگاه مشابهی بود که همین شرکت در کشور کره جنوبی احداث کرده بود؛ یعنی وستینگ‌هاوس حدود ۲۰ برابر مبلغ رشوه به مارکوس را، فقط از طریق قیمت‌گذاری غیرواقعی، از دولت فیلیپین بازپس گرفت. آنچه که از همه این‌ها تأسفاورتر است این است که به دلیل جانمایی نامناسب محل ساخت نیروگاه در دامنه یک کوه آتشفشان و در میان چندین گسل زمین‌لرزه و خطرناک بودن راه‌اندازی آن، تا همین امروز این نیروگاه حتی ۱ وات برق نیز تولید نکرده است.
۵. پلیسر دُوم^۳، یک شرکت معدنی بزرگ متخصص در طلا و سایر فلزات گران‌بها و دیگر حامی سازمان بین‌المللی شفافیت، به دلیل ایجاد آسیب‌های زیست‌محیطی گسترده در معدن مارکوپر^۴ در فیلیپین، مورد انتقاد قرار گرفت و همچنین در این مورد، اتهامات فساد به این کمپانی زده شد.^۵
۶. لاکهید مارتین^۶ در سال ۱۹۹۵، به دلیل پرداخت ۱ میلیون دلار رشوه به نماینده پارلمان مصر، مجرم شناخته شد.^۷

1. TI Global Corruption Report 2008: Corruption in the water sector
http://www.transparency.org/whatwedo/pub/global_corruption_report_2008_corruption_in_the_water_sector;

PPPs: a critique of the EC Green Paper – Jul 2004 David Hall <http://www.psisru.org/sites/default/files/2004-07-UECPPP.doc>

2. Westinghouse Electric Corporation

3. Placer Dome

4. Marcopper Mine

5. Hawley, Sue. "Exporting corruption: privatisation, multinationals and bribery." (2000) p.2.

6. Lockheed Martin

با توجه به مطالب ذکرشده، به این نتیجه می‌رسیم که سازمان بین‌المللی شفافیت، به جای فسادِ «فعال» رشوه‌دهنده، بر روی فساد «منفعل» دولت‌های مرکزی دریافت‌کننده رشوه تمرکز دارد. شاید این تمرکز دو علت داشته باشد: اول این‌که شرکت‌های چندملیتی تمایل به اقدام قانونی در برابر هرگونه اظهاراتی که می‌تواند به منافع تجاری آن‌ها آسیب برساند را دارند، اما سیاست‌مداران به‌ندرت این کار را انجام می‌دهند. دوم این‌که این سازمان به‌سختی می‌تواند به صورت علنی، از حامیان خود انتقاد کند. علاوه بر این موارد، سازمان بین‌المللی شفافیت به دلیل جانبداری ناعادلانه در برابر کشورهای در حال توسعه، مورد انتقاد قرار گرفته است و همچنین به نقش خصوصی‌سازی در افزایش انگیزه‌های فساد نمی‌پردازد.^۱

منابع فارسی و عربی

۱. ابن ابی الحديد، شرح نهج البلاغه، ۲۰ جلدی، قم، مكتبة آيت الله المرعشي النجفي (ره).
۲. ابن اثير، علی بن محمد، كتاب الكامل في التاريخ، ۱۳ جلدی، بيروت، دار صادر، ۱۳۹۵ق.
۳. ابن بابويه، محمد بن علی (شيخ صدوق)، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، قم، انتشارات دارالشریف الرضی، ۱۴۰۶ق.
۴. ابن سعد، محمد بن سعد، الطبقات الكبرى، ۹ جلدی، مصحح: محمد عبدالقادر عطا، بيروت، دار الکتب العلمیة، ۱۴۱۰ق.
۵. ابن بابويه، محمد بن علی (شيخ صدوق)، من لا یحضره الفقیه، ۴ جلدی، مصحح: علی اکبر غفاری، قم، جماعة المدرسين في الحوزة العلمیة بقم، مؤسسة النشر الإسلامی، ۱۴۰۳ق.
۶. ابن خلدون، عبدالرحمن بن محمد، تاریخ ابن خلدون ترجمه عبدالمحمد آیتی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۸.
۷. اداره مطالعات زنان و خانواده، کارآمدی نظام جمهوری اسلامی ایران در مسائل زنان، قم، معارف، ۱۳۸۹.
۸. اسپوزیتو، جان ال، انقلاب ایران و بازتاب جهانی آن. ترجمه محسن مدیرشانهچی، تهران، باز، ۱۳۸۸.
۹. امیدوار، احمد و حسین یکتا، امام خمینی و انقلاب اسلامی؛ روایتی جهانی، تهران، سازمان عقیدتی سیاسی ناجا، ۱۳۷۹.
۱۰. امین عاملی، سید محسن، اعیان الشیعة، ۱۲ جلدی، بیروت، دار التعارف، ۱۴۲۱ق.
۱۱. آبراهامیان، پرواند، ایران بین دو انقلاب، ترجمه احمد گل محمدی و محمد ابراهیم فتاحی، تهران، نشر نی، ۱۳۹۱.
۱۲. آبراهامیان، پرواند، تاریخ ایران مدرن، ترجمه محمد ابراهیم فتاحی، تهران، نشر نی، ۱۳۹۸.
۱۳. آتایی، ابوالفضل، ۲۵ سال در کنار شاه خاطرات اردشیر زاهدی، تهران، عطائی، ۱۳۸۱.
۱۴. آنتونی، بلک، تاریخ اندیشه سیاسی اسلام از عصر پیامبر تا امروز، ترجمه محمدحسین وقار، تهران، اطلاعات، ۱۳۸۵.
۱۵. آوری، پیتر، تاریخ دوره پهلوی از رضاشاه تا انقلاب اسلامی، ترجمه مرتضی ثاقب فر، تهران، جامی، ۱۳۸۸.
۱۶. پارسونز، آنتونی، غرور و سقوط، ترجمه منوچهر راستین، تهران، هفتک، ۱۳۶۳.
۱۷. پهلوی، اشرف، من و برادرم (خاطرات اشرف پهلوی)، تهران، نشر علم، ۱۳۷۵.
۱۸. پهلوی، تاج الملوک، خاطرات ملکه‌ی پهلوی، تهران، به آفرین، ۱۳۸۰.
۱۹. پهلوی، محمد رضا، پاسخ به تاریخ، ترجمه دکتر حسین ابوترابیان، تهران، سیمرغ، ۱۳۶۷.
۲۰. تافلر، الوین، جابه‌جایی در قدرت، ترجمه شهین‌دخت خوارزمی، تهران: سیمرغ، ۱۳۷۳.
۲۱. حاجتی، میراحمد رضا، عصر امام خمینی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۴.

۲۲. خمینی سیدروح‌الله، صحیفهٔ امام، ۲۲ جلد، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۸.
۲۳. دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، اسناد لانه جاسوسی آمریکا، ۱۰ جلد، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۶.
۲۴. روبین، باری، جنگ قدرت‌ها در ایران، ترجمه محمود مشرفی، تهران، آشتیانی، ۱۳۶۳.
۲۵. زونیس، ماروین، شکست شاهانه، ترجمه عباس مخبر، تهران، طرح نو، ۱۳۷۰.
۲۶. زهیری، علی‌رضا، عصر پهلوی به روایت اسناد، قم، نشر معارف، ۱۳۷۹.
۲۷. سولیوان، ویلیام و آنتونی پارسونز، خاطرات دو سفیر، ترجمه محمود طلوعی، تهران، علم، ۱۳۷۳.
۲۸. شهبازی، علی؛ محافظ شاه (خاطرات علی شهبازی)، تهران، اهل قلم، ۱۳۷۷.
۲۹. صدقی ضیاء، خاطرات ارتشبد حسن طوفانیان، زیبا، ۱۳۸۱.
۳۰. طباطبایی، محمد حسن، نفوذ فراماسونری در مدیریت نهادهای فرهنگی دههٔ ۱۳۴۰، تهران مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۰.
۳۱. عالیخانی، علینقی، یادداشت‌های اسداله علم، ۷ جلد، تهران، مازیار.
۳۲. علم، اسدالله، گفتگوهای من با شاه، ۲ جلد، تهران، طرح نو، ۱۳۷۱.
۳۳. فالاجی، اورینا، گفتگوهای اورینا فالاجی، ترجمه غلام رضا امامی، افق، ۱۳۸۹.
۳۴. فتال نیشابوری، محمد بن احمد، روضة الواعظین، ۲ جلدی، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، تهران، نی، ۱۳۶۶.
۳۵. فردوست، حسین، ظهور و سقوط پهلوی، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی (گردآورنده)، ۲ جلدی، تهران، اطلاعات، ۱۳۷۳.
۳۶. فوران، جان، مقاومت شکننده، تاریخ تحولات اجتماعی ایران، ترجمه احمد تدین، تهران، موسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۷.
۳۷. فوکو، میشل، ایرانی‌ها چه رؤیایی در سر دارند؟، ترجمه حسین معصومی همدانی، تهران، هرمس، ۱۳۹۳.
۳۸. قوی، نیره، درآمدی بر کارآمدی نظام جمهوری اسلامی ایران در قلمرو زنان، قم، معارف، ۱۳۹۴.
۳۹. کیل، ژیل، اراده خداوند: یهودیان، مسیحیان و مسلمانان در راه تسخیر دوباره جهان، ترجمه عباس آگاهی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۵.
۴۰. کشی، محمدبن عمر، رجال کشی، مصحح: میرداماد، محمد باقر بن محمد قم، موسسه آل‌البیت (علیهم السلام) لإحياء التراث، ۱۳۸۲.
۴۱. گلینستر، هلویگ، چین نو (از جنگ‌های تریاک تا به امروز)، ترجمه واهیک کشیش زاده، تهران، مهراندیش، ۱۳۹۸.
۴۲. گیدنز، آنتونی، جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی، ۱۳۷۳.
۴۳. مجد، محمدقلی، از قاجار به پهلوی ۱۲۹۸-۱۳۰۹ براساس اسناد وزارت خارجه آمریکا، مترجمان: سید رضا مرتضائی و مصطفی امیری، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۹.
۴۴. مجلسی محمدباقر، بحارالانوار، ۱۱۰ جلد، تهران، اسلامیه، ۱۳۸۶.
۴۵. مرتضائی، علی اکبر، امام خمینی در حدیث دیگران، تهران، باز، ۱۳۷۸.
۴۶. مرکز بررسی اسناد تاریخی، مطبوعات عصر پهلوی به روایت اسناد ساواک: مجله بامشاد، تهران، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ۱۳۸۳.
۴۷. مفید، محمد بن محمد، الاختصاص، مصحح: علی اکبر غفاری و محمود محرمی زرنزدی، قم، الموترم العالمی لالیفیه الشیخ المفید، ۱۴۱۳ق.
۴۸. نجفی محمد، نظام ولایت فقیه، نظام علوی یا مهدوی؟، قم، نشر معارف، ۱۳۹۳.
۴۹. هویدا، فریدون، سقوط شاه، ترجمه حسین ابوترابیان، تهران، اطلاعات، ۱۳۷۳.

1. Abrahamian, Ervand, A History of Modern Iran, Cambridge University Press, 2008.
2. Abrahamian, Ervand, The Coup: 1953, the CIA, and the roots of modern U.S.-Iranian relations. New York: New Press, 2013.
3. Banister, Judith, China's Changing Population, Stanford University Press, 1987.
4. Gutiérrez González, Alicia, The Protection of Maize Under the Mexican Biosafety Law: Environment and Trade, Universitätsverlag Göttingen, 2010.
5. H. Imlah, Albert, Economic Elements in the Pax Britannica (Studies in British Foreign Trade in the Nineteenth Century), Russell & Russell, 1969.
6. H. Steckel, Richard and Jerome C. Rose, The Backbone of History: Health and Nutrition in the Western Hemisphere, Cambridge University Press, 2005.
7. Hicel, Jason, The Divide: A Brief Guide to Global Inequality, Heinemann, 2017.
8. Katouzian, Homa, Iran: A Beginner's Guide. Oneworld Publications, 2013.
9. Klein, Naomi, The Shock Doctrine: The Rise of Disaster Capitalism, Picador, 2008.
10. Madison, Angus, The World Economy: Historical Statistics, OECD, 2003.
11. Majd, Mohammad Gholi, The Great Famine and Genocide in Persia, 1917–1919, University Press of America, 2003.
12. Maloney, Suzanne, Iran's Political Economy since the Revolution, Cambridge University Press, 2015.
13. Mugenyi, Peter, Genocide by Denial: How Profiteering from Hiv/AIDS Killed Millions, Fountain Publishers; 1 edition (30 October 2008).
14. Petras, James and Henry Veltemeyer, «Age of reverse aid: neoliberalism as catalyst of regression», Development and Change, No 33(2), 2002.
15. Pollin, Robert, Contours of Descent: U.S. Economic Fractures and the Landscape of Global Austerity, Verso, 2005.
16. Population Dynamics in Latin America, Population Bulletin, March 2003.
17. Rubin, Barry, The Middle East (A Guide to Politics, Economics, Society and Culture). Routledge, 2015.
18. S. Soofi, Abdol, Sepehr Ghazinoory, Science and Innovations in Iran: Development, Progress, and Challenges, Palgrave Macmillan, 2013.
19. Segal, Ronald, Black Diaspora, Farrar, Straus and Giroux; First edition, 1996.
20. Smith, Adam, The Wealth of Nations - An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations, University Of Chicago Press, 1977.
21. Sogge, David, Give and Take: What's the Matter with Foreign Aid?, Zed Books, 2002.
22. Somin, Ilya, Democracy and Political Ignorance, Stanford University Press, 2013.
23. Taylor, Alan, American Colonies, Penguin Press, 2002.
24. Villareal, Bob, A Tear in the Hull: A Nation Sinking in Divorce, Xulon Press, 2003.

منابع اینترنی

1. www.artsonline.uwaterloo.ca
2. www.atubis.com
3. www.babycentre.co.uk
4. www.bighink.com
5. www.bloomberg.com
6. www.brookings.edu
7. www.businessinsider.com
8. www.cdc.gov
9. www.census.gov
10. www.christianaid.org.uk
11. www.concourts.net
12. www.content.time.com
13. www.data.worldbank.org
14. www.docs.google.com
15. www.dw.com
16. www.economist.com
17. www.epi.org
18. www.financialsecrecyindex.com
19. www.foreignpolicy.com
20. www.freedomhouse.org
21. www.gao.gov
22. www.gfintegrity.org
23. www.gfmag.com
24. www.hdr.undp.org/sites/default
25. www.home.treasury.gov
26. www.idea.int
27. www.indexmundi.com
28. www.insee.fr
29. www.inthesetimes.com
30. www.khamenei.ir
31. www.knoema.com
32. www.lib.ohchr.org
33. www.newsbusters.org
34. www.newscientist.com
35. www.nlpc.org
36. www.nytimes.com
37. www.oecd.org
38. www.opensecrets.org
39. www.ourworldindata.org
40. www.people-press.org
41. www.pewforum.org
42. www.pewresearch.org
43. www.pewsocialtrends.org
44. www.populationpyramid.net
45. www.parliament.uk
46. www.reuters.com
47. www.scholar.princeton.edu
48. www.scimagojr.com
49. www.seeker.com
50. www.worldbank.org
51. www.start.umd.edu
52. www.statista.com
53. www.sunlightfoundation.com
54. www.theatlantic.com
55. www.theguardian.com
56. www.thehindubusinessline.com
57. www.time.com
58. www.transparency.org
59. www.un.org
60. www.undp.org
61. www.unifiedlawyers.com.au
62. www.unodc.org
63. www.washingtonpost.com
64. www.wipo.int
65. www.wid.world
66. www.worldwater.org
67. www.wsj.com
68. www.wto.org
69. www.weforum.org